

Obiski.

Iz življenja in delovanja naših umetnikov. — Spisal Izidor Cankar.

(Dalje.)

V.

Anton Foerster.

Ljubljano imamo vsi zelo radi, vendar nihče niti za trenutek ne dvomi, da je še močno kmetiška. Kar je gosposkega, je le pritiklina. Lajanje golovških psov se na Vodnikovem trgu križa s hreščečimi valčki Lattermannovega drevoreda, in petje viških gostilen sega prav do Zvezde, kjer počasi preide v vojaško razgrajanje udmatskih kavarren. Kar je novejših cest in hiš, so take, da se jim Šentpeter čudi in jih prezira. Spomeniki se dolgočasijo, ker ne vedo, zakaj so tukaj; ljudje jih ne gledajo; oni bi morda gledali ljudi, pa jih tam, kjer spomeniki stoje, navadno ni. Prešeren ima vedno iste obraze pred seboj: zjutraj dijake s knjigami in gospodinje s koši, opoldne zopet dijake s knjigami ter male uradnike in delavce, zvečer nanovo dijake, pa brez knjig, in raznolike gospodične zmerno moderne zunanjsčine. Vmes se še pode tramvajski vozovi, včasih za svojimi lastnimi številkami, včasih za potniki, včasih potniki za njimi. Nesreč v Ljubljani ni. Hodi in dela in živi se počasi, pa dolgo. Ljubljančani smo vljudni, prikupni in prijazni. Kadar hočemo biti sirovi, se zmerjamo v časopisih. Simbol Ljubljane so mlekarice iz okolice, ki so kmetiške kakor mesto samo, a imajo v laseh žimnate vloge.

Je pa cesta v Ljubljani, ki ji je malo enakih. To je Bleiweisova cesta. Tam ni veliko prometa, pač pa je tam prvo solnce in prva pomlad in prvi mehki duh zelenja, ki zaveje iz Tivolija. Vsa cesta je prijetna kakor topla soba starega samca ob zimskih večerih. To je cesta otrok in penzionistov, ljudi, ki gredo naproti solncu in življenju in ki se poslavljajo od njega, cesta vozičkov in žog, s srebrom okovanih palic in skrbno izbranih cigar, cesta svetlih kodrov in kratkih kril, trudnih rok in toplih sukenj.

Na tej cesti boste ob lepih dneh dopoldne pogosto srečali Antona Foersterja. Zložno hodi, včasih pogleda postrani izza zlatih naočnikov, veselo odzdravlja svojim učencem in učenkam, za njim pa gre vonj dobre portorike. Njegovih učencev je legija; kar je ljudi sedanje glasbene generacije, so hodili k njemu v šolo; v koncertnih dvoranah in na vseh slovenskih korih se pojejo njegove skladbe, kajti resnično cerkveno glasbo na Slovenskem je ustvaril on.

Danes to vsi priznavajo.

Slovesno so obhajali njegovo sedemdesetletnico, odlikovali ga in mu čestitali, njegova beseda ima veljavo prvega strokovnjaka, njegovi nazori so zmagali vse pomisleke. Toda preden je Foerster obhajal sedemdesetletnico, preden je žel priznanje in zahvalo, je imel prestati boje, ki so nerazumljivi.

Umeti se dajo le iz razmer, ki so sedaj že pozabljene. To je bil Dežmanov čas, čas narodne boječnosti in nejasnih pojmov. Beseda „nemškutar“, ki je za nas le še zoprni zvok, je tedaj imela pomen in tehtno vsebino. Vsa Ljubljana je bila tedaj še veliko bolj kmetiška kot je dandanašnji. Če je časnikar zapisal besedo „mednarodni“, je pristavil v oklepaju

„international“, in če je podlistkar boječe omenil „pritezalno ali privlačilno moč“, se je zopet v oklepaju opravičil: „nekam kosmato, robato, nu, potrpimo, da se nam ušesa uglade“. Takrat je še „Slovenski Narod“ vabil k nemškim pridigam in na „Sokolovi“ maskaradi so prepevali večno pesem „Eduard in Kunigunda“. Časopisi so takrat prinašali velikanska poročila o narodnih veseljih, dopisniki so se bahali s francoščino, vinskega mačka so imenovali „lamentationes fe.is“. Govorniki in pisatelji so jemali najrajši primere in podobe iz rastlinstva, in so rabili besede „tuja cvetlica“ in „domača cvetka rodnih tal“ približno tako pogosto, kakor rabimo danes v istem pomenu „slovensko kulturo“.

ANTON FOERSTER